

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/221/2019
Identifikačné číslo spisu: 1116204634
Dátum vydania rozhodnutia: 24.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1116204634.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne K. T., bývajúcej v D., H. XXXX/XX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s.r.o. so sídlom v Bratislave, Zámocká 5, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Mandzák, proti žalovanému Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné nám. 13, o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a o určenie, že pracovný pomer trvá, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18Cpr/2/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. marca 2019 sp. zn. 2CoPr/6/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. marca 2019 sp. zn. 2CoPr/6/2018
z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 22. júna 2017 č. k. 18Cpr/2/2016-167 určil, že výpoveď z pracovného pomeru z 30. októbra 2015 daná žalovaným žalobkyňi, podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce (ďalej aj „ZP“) je neplatná a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Žalobkyňi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

1.1. Žalobkyňa nárok odôvodnila tým, že so žalovaným uzatvorila dňa 27. septembra 2010 písomnú pracovnú zmluvu, pričom žalovaný emailom doručil žalobkyňi 30. októbra 2015 podanie označené ako výpoveď s číslom Spr. 1334/2015, v ktorej žalobkyňi oznámil, že s ňou ukončuje pracovný pomer, z dôvodu organizačnej zmeny prijatej dňa 30. októbra 2015 a účinnou dňom 1. novembra 2015. Žalobkyňa podaním z 5. novembra 2015 žalovanému oznámila, že výpoveď považuje za neplatnú a trvá na ďalšom zamestnávaní. Neplatnosť výpovede namietala z dôvodu, že výpoveď jej bola daná z dôvodu organizačnej zmeny, s ktorou ju žalovaný vopred neoboznámil. Taktiež namietala určitosť vymedzenia výpovedného dôvodu vo výpovedi, nakoľko formulácia výpovedného dôvodu nevymedzovala dostatočne určito výpovedný dôvod z hľadiska organizačnej zmeny a nadbytočnosti pracovníka. Žalobkyňa neskôr poukázala aj na to, že výpoveď z pracovného pomeru nespĺňa formálne a materiálne náležitosti, a žalovaný, ako zamestnávateľ si nesplnil svoju ponukovú povinnosť, a preto je táto výpoveď

neplatná.

1.2. Z obsahu výpovede z 30. októbra 2015 mal súd prvej inštancie za preukázané, že výpoveď bola žalobkyni daná z organizačných dôvodov podľa § 63 ods. 1 písm. b) ZP, pričom za organizačný dôvod bolo uvedené "krátenie rozpočtových prostriedkov na mzdy, platy a ostatné osobné vyrovnania pre zamestnancov najvyššieho súdu a dodržanie záväzných ukazovateľov štátneho rozpočtu s cieľom zabezpečiť efektívnosť práce a efektívne vynakladanie verejných financií". Súčasne vo výpovedi žalovaný uviedol, že žalobkyňu nemá možnosť ďalej zamestnávať, keďže nedisponuje žiadnym iným pre ňu vhodným pracovným miestom. Organizačná zmena bola prijatá s účinnosťou od 1. novembra 2015, jej dôvodom bolo zabezpečenie efektívneho vynakladania verejných finančných prostriedkov a dodržiavania záväzných ukazovateľov štátneho rozpočtu s cieľom zabezpečiť efektívnosť práce a jej následkom bolo zrušenie pracovnej pozície žalobkyne ako jediného pracovného miesta u žalovaného. Súbežne bolo vydané opatrenie predsedníčky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „žalovaný“) z 30. októbra 2015, ktorým sa prijatá organizačná zmena premietla do organizačného poriadku najvyššieho súdu a to tak, že sa vypustil čl. 18, ktorý zakotvoval "knižnicu" ako útvar tvoriaci súčasť správy súdu a predmet jej činnosti sa subsumoval pod čl.11, ktorý upravoval činnosť odboru dokumentácie, analytiky a zahraničných vzťahov. Z úradného záznamu z 30. októbra 2015 o prerokovaní výpovede s odborovou organizáciou súd prvej inštancie zistil, že rokovanie prebehlo medzi zástupcom žalovaného, S.. X. I. a zástupcom odborovej organizácie, predsedom ZO OZJ K. W. J.. Zo záznamu Inšpektorátu práce Bratislava z o dňa 22. marca 2016 ďalej vyplýva, že kontrola dodržiavania ustanovení pracovnoprávných a mzdových predpisov bola vykonaná Inšpektorátom práce za obdobie december 2015 až január 2016 so zameraním na postup žalovaného v súvislosti s rozviazaním pracovného pomeru so žalobkyňou. Výsledkom vykonanej kontroly bolo konštatovanie, že na základe preskúmania predložených dokladov nebolo zistené porušenie ustanovení súvisiacich právnych predpisov.

1.3. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil ustanoveniami § 63 ods. 1 písm. b), § 63 ods. 2 a § 74 ZP. Po vykonanom dokazovaní (aj výpoveďami svedkov I. a J.) dospel k záveru, že v konaní nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou žalobkyne, nakoľko organizačnou zmenou došlo k začleneniu knižnice pod odbor dokumentácie s tým, že práce súvisiace s knižnicou zostali zachované, čiastočne sa rozšírili len o administratívne práce vo vzťahu k zamestnancom odboru dokumentácie. Pracovná pozícia žalobkyne de facto nebola zrušená, nakoľko potreba výkonu jej práce nezanikla, obsah práce, i napriek začleneniu knižnice pod odbor dokumentácie, zostal zachovaný, v dôsledku čoho je možné dôvodiť, že rozhodnutie o organizačnej zmene nebolo prijaté.

1.4. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že nebola splnená (ani) hmotnoprávna podmienka platnosti výpovede s poukazom na § 74 ZP, v zmysle ktorého výpoveď z pracovného pomeru daná zamestnancovi zo strany zamestnávateľa musí byť vopred prerokovaná so zástupcami zamestnancov, a to na základe písomnej žiadosti doručenej zástupcom zamestnávateľa. V danom prípade, vychádzajúc z obsahu úradného záznamu zo dňa 30. októbra 2015, výpoveď daná žalobkyni bola predmetom stretnutia, uskutočneného medzi zástupcom zamestnávateľa v osobe JUDr. X. I. a predsedu odborovej organizácie, K. W. J., avšak súd prvej inštancie vyhodnotil, že takýto postup nemožno považovať za prerokovanie výpovede zástupcami zamestnancov, najmä keď znenie záznamu bolo vopred pripravené S.. X. I. k jeho podpisu. Iný dôkaz o doručení žiadosti o prerokovanie výpovede danej žalobkyni odborovou organizáciou nebol súdu prvej inštancie preukázaný.

1.5. Vo vzťahu k posudzovaniu ponukovej povinnosti zamestnávateľa v zmysle § 63 ods.2 ZP, súd prvej inštancie vychádzal zo zistenia, že žalovaný už v písomnej výpovedi žalobkyni oznámil, že nemá pre ňu iné vhodné pracovné miesto, avšak v priebehu konania bolo preukázané, že dňa 30. októbra 2015 došlo na základe dohody k ukončeniu pracovného pomeru so zamestnancom žalovaného p. J., pričom jej pracovná pozícia nebola organizačnou zmenou dotknutá. Z uvedeného vyplýva, že žalovaný disponoval v čase rozviazania pracovného pomeru so žalobkyňou minimálne jedným voľným pracovným miestom, ktoré v rámci ponukovej povinnosti nevyužil, nesplnil tým ďalšiu z hmotnoprávných predpokladov platnosti výpovede.

1.6. Na základe uvedeného prvostupňový súd konštatoval, že neboli splnené základné hmotnoprávne podmienky, s ktorými zákon spája platnosť výpovede podľa § 63 ods. 1 písm. b) ZP a preto žalobe vyhovel a určil, že výpoveď daná žalobkyni je neplatná. Vo vzťahu k zamietavému výroku ohľadom

určenia, že pracovný pomer trvá, súd prvej inštancie v odôvodnení uviedol, že takýto výrok je nadbytočný, nakoľko priamym následkom určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru je deklarovanie jeho existencie.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne a žalovaného rozsudkom z 27. marca 2019 sp. zn. 2CoPr/6/2018 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým tento určil neplatnosť výpovede z pracovného pomeru z 30. októbra 2015 tak, že žalobu žalobkyne zamietol a potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým tento žalobu vo zvyšnej časti (o určenie, že pracovný pomer trvá) zamietol. Zároveň priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2.1. Odvolací súd najskôr uviedol, že preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v medziach uplatnených odvolacích dôvodov, ktorými je viazaný (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP), na odvolacom pojednávaní (§ 385 ods. 1 CSP), kde strany sporu zotrvali na svojich vyjadreniach (písomných, ústnych) prednesených v súdnom spore a po zopakovaní dokazovania (§ 384 ods. 1 CSP) výsluchom žalobkyne (§ 195 CSP) a listinnými dokladmi založenými v súdnom spise a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné a odvolanie žalobkyne dôvodné nie je.

2.2. V súvislosti s povinnosťou zamestnávateľa vopred prerokovať výpoveď so zástupcami zamestnancov, v zmysle § 74 ZP odvolací súd uviedol, že cieľom zákonnej podmienky vyplývajúcej z citovaného zákonného ustanovenia je, aby zámer zamestnávateľa skončiť pracovný pomer so zamestnancom bol oznámený odborovej organizácii a zároveň, aby jej bola daná možnosť sa k tomuto zámeru vyjadriť alebo nevyjadriť. Zákon bližšie nestanovuje žiadne podmienky, v ktorých má zamestnávateľ alebo odborová organizácia konať. Z požiadavky, že výpoveď má byť vopred prerokovaná vyplýva to, že zamestnávateľ sa na odborovú organizáciu musí obrátiť skôr, než k výpovedi pristúpi, a že zároveň by medzi doručením žiadosti odborovej organizácii o prerokovanie a samotným vykonaním výpovede mala ubehnúť primeraná doba tak, aby odborová organizácia mala priestor k veci zaujať stanovisko a toto stanovisko oznámiť zamestnávateľovi. Zákonník práce síce vyžaduje písomnú formu žiadosti o prerokovanie, jej nedodržanie, ale nesankcionuje neplatnosťou. Zo záznamu vystaveného žalovaným dňa 30. októbra 2015, ako aj zo svedeckej výpovede predsedu odborovej organizácie Mgr. W. J. nepochybne vyplýva, že výpoveď žalobkyne bola v tento deň prerokovaná so zástupcom zamestnancov. Zo záznamu je zrejmý výpovedný dôvod, zrušenie konkrétneho pracovného miesta žalobkyne s účinnosťou od 1. novembra 2015, a z jeho obsahu vyplýva aj to, že predseda odborovej organizácie k prerokovaniu výpovede nepristupoval formálne, zaujímal sa o podrobnosti a okolnosti súvisiace s výpoveďou. Predmetné dôkazy svedčia o tom, že nevznikli pochybnosti, že by dôvod výpovede bol prerokovaný z hľadiska jeho vymedzenia spôsobom, ktorý by umožňoval jeho dodatočnú zameniteľnosť s iným dôvodom. Predseda odborovej organizácie mal k dispozícii informácie o tom, z akého výpovedného dôvodu žalovaný dáva žalobkyne výpoveď, a preto nemožno dospieť k záveru, že k prerokovaniu výpovede zástupcom zamestnancov, na základe žiadosti žalovaného nedošlo, respektíve, že by prerokovanie bolo formálne, bez reálnej možnosti zástupcu zamestnancov prerokovať takúto výpoveď so zamestnávateľom a vyjadriť sa k nej s dostatočnou znalosťou, pričom výsledkom bol súhlas predsedu odborovej organizácie s postupom žalovaného. Z uvedeného potom vyplýva, že v súdnej veci bola pred doručením výpovede žalobkyne táto hmotno - právna podmienka platnosti výpovede splnená.

2.3. Odvolací súd rovnako nesúhlasil s názorom prvostupňového súdu, že žalovaný nepreukázal príčinnú súvislosť medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou žalobkyne (práce súvisiace s knižnicou zostali zachované, rozšírili sa len o administratívne práce), a teda pracovná pozícia žalobkyne nezanikla, keď de facto nebola zrušená. Uviedol, že o nadbytočnosť zamestnanca ide vtedy, ak zamestnávateľ nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať prácami dohodnutými v pracovnej zmluve. Dôvody tejto nemožnosti musia spočívať v tom, že zamestnávateľ ďalej nepotrebuje práce vykonávané zamestnancom, a to buď vôbec, alebo v pôvodnom rozsahu. Uvedený stav môže byť daný vnútornými organizačnými zmenami alebo znížením celkového počtu zamestnancov. Zákon umožňuje zamestnávateľovi, aby reguloval počet svojich zamestnancov a ich kvalifikačné zloženie tak, aby zamestnával len taký počet zamestnancov a v takom zložení, ktoré zodpovedá jeho potrebám. V prípade posudzovania dôvodnosti použitia tohto výpovedného dôvodu treba vychádzať z obsahu pracovnej zmluvy a posúdiť, či došlo u zamestnávateľa k takej organizačnej zmene, ktorá by robila zamestnanca pre neho nadbytočným, z hľadiska funkcie, na ktorú znie pracovná zmluva. O výbere zamestnanca,

ktorý je nadbytočný, rozhoduje výlučne zamestnávateľ; súd nie je oprávnený v tomto smere rozhodnutie zamestnávateľa preskúmať. Predmetným rozhodnutím štatutárneho zástupcu žalovaného zo dňa 30. októbra 2015 bolo rozhodnuté o znížení stavu zamestnancov s cieľom zabezpečiť efektívnosť práce, znížiť mzdové náklady a týmto rozhodnutím bol znížený stav o zamestnanca, s pracovnou činnosťou samostatné vykonávanie odbornej knihovníckej, bibliografickej, rešeršnej a inej informačnej agendy, spracúvanie záznamov o dokumente, informačná príprava používateľov v knižnici. Zrušenie pracovného miesta z dôvodu úspory nákladov na mzdové prostriedky neznamena, že zamestnávateľ nepotrebuje konkrétne práce, ale znamená to, že zamestnávateľ rovnaké množstvo objemu práce, bude vykonávať zníženým počtom zamestnancov a je plne v dispozícii uváženia zamestnávateľa, aké organizačné zmeny na zefektívnenie práce z pohľadu úspory mzdových nákladov a potreby objemu a kvalifikačného zloženia zamestnancov prijme. V súdnej veci bolo preukázané, že aj keď práce súvisiace s knižnicou zostali zachované, žalovaný po prijatí rozhodnutia o organizačnej zmene na výkon týchto prác neprijal do pracovného pomeru nového zamestnanca, ale výkon týchto prác včlenil a prideliť inému existujúcemu odboru s posilnením od januára 2016 o ďalšieho pracovníka - zamestnanca, o O. I., ktorá dovtedy pracovala ako zapisovateľka na obchodnoprávnom úseku. Za takéhoto stavu nemožno konštatovať, že žalobkyňa sa nestala nadbytočnou v príčinnej súvislosti s prijatou organizačnou zmenou. Zo strany žalobkyne neboli preukázané také skutkové okolnosti, ktoré by objektívne nasvedčovali existencii diskriminácie zamestnávateľom pri výbere jeho osoby, ak o nadbytočnej s pomedzi viacerých zamestnancov pri zámere úspory mzdových nákladov (u žalobkyne mesačný funkčný plat 1.008,50 €) a neobstoja subjektívne názory žalobkyne, že jej nadbytočnosť žalovaný spôsobil cielene, pretože je príbuznou S.. C. H. O diskriminácii by bolo možné uvažovať len v rovine, ak by u žalovaného v dôsledku prijatej organizačnej zmeny došlo k nadbytočnosti viacerých (minimálne dvoch) zamestnancov, pričom žalovaný by pri svojom rozhodovaní, ktorému z nich dá výpoveď, zohľadnil u jedného z nich práve jeho príbuzenský vzťah s osobou, ku ktorej mal mať negatívny vzťah. O takýto prípad však v danej veci nešlo. Žalovaný prijatou organizačnou zmenou "včlenil" činnosti, ktoré sa pôvodne vykonávali v knižnici do oddelenia dokumentárneho strediska, a ich výkon rozdelil medzi zamestnancov tam pracujúcich, čím zostala pôvodná pozícia "knihovníčky" nadbytočná. Žalovaný tak nerobil "výber" medzi viacerými nadbytočnými zamestnancami (kde by pri svojom rozhodovaní mohol zohľadňovať skutočnosti vedúce k diskriminácii), ale zrušením pracovnej pozície "knihovníčky" sa nadbytočnou stala iba žalobkyňa, ktorá dovtedy túto pozíciu zastávala. Ak teda došlo v dôsledku organizačnej zmeny k zrušeniu iba jednej pracovnej pozície (nadbytočným sa stal iba jeden zamestnanec) je pojmovo vylúčené, aby sa zamestnávateľ pri dávaní mu výpovede z pracovného pomeru dopustil diskriminačného konania. Diskriminácia sa môže týkať iba osoby a nie prijatia samotnej organizačnej zmeny, ktorá nemá povahu právneho úkonu. Pre posudzovanie prijatia organizačnej zmeny (t.j. či k organizačnej zmene skutočne došlo) zákonodarca stanovil skúmanie podmienok, akými sú napr. zmena úloh zamestnávateľa, jeho technického vybavenia alebo zníženie stavu zamestnancov s cieľom zabezpečiť efektívnosť práce a pod. (§ 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce).

2.4. V tejto súvislosti odvolací súd uzavrel, že sa preto nemohol stotožniť s názorom súdu prvej inštancie, že v súdnej veci nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi nadbytočnosťou žalobkyne a organizačnou zmenou na strane zamestnávateľa. Žalovaný totiž po prijatí organizačnej zmeny (zrušenie pracovnej pozície žalobkyne) dokáže pracovné činnosti, ktoré pôvodne vykonávala pre neho žalobkyňa (knižničné práce), zabezpečiť prostredníctvom svojich zamestnancov na úseku dokumentárneho oddelenia. Existenciu nadbytočnosti žalobkyne teda potvrdzuje skutočnosť, že rovnaké práce, aké vykonávala žalobkyňa, po zrušení jej pracovnej pozície si žalovaný dokáže zaobstarať s doterajším počtom zamestnancov (inými slovami pracovné činnosti žalobkyne boli prerozdelené medzi zvyšných zamestnancov, čím sa jej pozícia stala nadbytočnou). Týmto žalovaný ušetril (znížil) nielen svoje náklady na mzdové prostriedky, ale mohol efektívnejšie využiť i kancelárske priestory pôvodnej knižnice na iné účely.

2.5. Ani námietka žalobkyne, že žalovaný v odvolacom konaní uplatnil neprípustné novoty (§ 366 CSP) spočívajúce v skutkových okolnostiach týkajúcich sa pracovnej náplne pani O. I. a existencie príčinnej súvislosti medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou žalobkyne nebola podľa názoru odvolacieho súdu dôvodná. Žalovaný procesnú obranu vo vzťahu k týmto okolnostiam predniesol v písomnom vyjadrení zo dňa 1. júna 2016 (č. l. 24) argumentáciou o nadbytočnosti zamestnanca v kontexte regulovania počtu zamestnancov a ich kvalifikačného zloženia, čím poprel tvrdenia žalobkyne o jej

ponímaní predmetnej podmienky skončenia pracovného pomeru.

2.6. V neposlednom rade odvolací súd uviedol, že neobstojí ani námietka žalobkyne, že zo strany zamestnávateľa nebola splnená ponuková povinnosť, keď jej zamestnávateľ neponúkol pracovné miesto po pani K. J., ktorá dňa 30. októbra 2015 skončila so žalovaným pracovný pomer dohodou k 31. októbru 2015. Ponuku inej vhodnej práce musí zamestnávateľ dať zamestnancovi predtým, než mu dá výpoveď z pracovného pomeru, na okolnosti, ktoré nastanú neskôr sa neprihliada. Súdna prax je jednotná, že ponukovú povinnosť, teda to, či zamestnávateľ má alebo nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať, treba posudzovať podľa stavu existujúceho v čase dania výpovede (R 94/1968, Rozhodnutia NS SR sp. zn. 3MCdo/14/2010, 4MCdo/5/2010, 1Cdo/54/2003, 8Cdo/52/2016). Z obsahu spisu vyplýva, že K. bola ku dňu 30.10.2015 zamestnankyňou žalovaného, a preto jej miesto nemohlo byť ponúknuté žalobkyni. Žalovaný zoznamom pozícií zamestnancov u žalovaného vo verejnom záujme (č. l. 96,119) preukázal, že v čase výpovede žalobkyne, voľným miestom vo verejnom záujme nedisponoval a v takomto prípade ponuková povinnosť pre zamestnávateľa odpadá. Za takejto procesnej situácie tvrdenie a preukazovanie, že ku dňu výpovede zamestnávateľ voľné pracovné miesta mal, je procesná obrana zamestnanca. Navyše pri tzv. ponukovej povinnosti, sa pod inou vhodnou prácou rozumie práca zodpovedajúca zdravotnému stavu, schopnostiam a pokiaľ možno aj kvalifikácii zamestnanca. Jedná sa teda o prácu, ktorú je zamestnanec vzhľadom na svoj zdravotný stav, schopnosti a kvalifikáciu spôsobilý vykonávať (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31.08. 2010, sp. zn. 4Cdo/222/2009). V danej veci účinnosťou zákona č. 400/2009 Z.z. o štátnej službe sa pozícia "zapisovateľky" mohla vykonávať u ž len v podobe štátnej služby (nie výkonom práce vo verejnom záujme), a preto pracovná pozícia p. K. J. (aj keby bola v čase predtým, než žalovaný dal žalobkyni výpoveď, voľná) nezodpovedala kvalifikácii žalobkyne. Takéto miesta sa obsadzujú iba výberovým konaním a nemožno ich ako "voľné" ponúkať v rámci tzv. ponukovej povinnosti pri skončení pracovného pomeru so zamestnancami, ktorí vykonávali práce vo verejnom záujme. Žalobkyni potom n i č nebránilo zúčastniť sa v tomto smere výberového konania na obsadenie voľných štátnozamestnaneckých miest.

2.7. K odvolacej argumentácii žalobkyne odvolací súd uviedol, že žalobkyňa (tým, že riadne v lehote dvoch mesiacov napadla na súde neplatnosť samotnej výpovede - § 77 ZP) nemohla mať súčasne naliehavý právny záujem i na požadovanom určení, že jej pracovný pomer naďalej trvá (porovnaj 3Cdo/147/2008, pozn.). Absencia naliehavého právneho záujmu na takomto určení, bola potom dôvodom pre zamietnutie žaloby v tejto časti. Navyše odvolací súd dodal, že pokiaľ by súd právoplatným rozsudkom vyslovil, že výpoveď z pracovného pomeru daná žalobkyni bola neplatná (§ 77 ZP), bolo by potrebné potom vychádzať z toho, že takýto pracovný pomer bol skončený neplatne a teda takýto pracovný pomer neskončil a naďalej trvá (samostatný výrok o takomto určení už nie je potrebný).

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa rozsahom obsiahle dovolanie (na 22 stranách, pozn.), a to vo vzťahu k (i) zmeňujúcemu výroku odvolacieho rozsudku podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a § 420 písm. f/ CSP, (ii) potvrdzujúcemu výroku odvolacieho rozsudku podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a (iii) odvolaciemu rozsudku ako celku podľa § 420 písm. e/ CSP.

3.1. Žalobkyňa následne odcitovala príslušné časti odôvodnenia napadnutého odvolacieho rozsudku, ktoré považuje za nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Ďalej uviedla svoju argumentáciu k formálnym náležitostiam, k prerokovaniu výpovede s odborovou organizáciou, k organizačnej zmene a k nadbytočnosti žalobkyne ako zamestnankyne žalovaného, k ponukovej povinnosti žalovaného, k trvaní pracovného pomeru. V rámci tejto argumentácie v polemike s právnymi závermi odvolacieho súdu poukázala (aj) na súdnu judikatúru, či názory právnej teórie. Vzhľadom na uvedené v bode 18 in fine už na tomto mieste považuje najvyšší súd za potrebné uviesť, že právna otázka relevantná podľa § 421 ods. 1 CSP musí byť v dovolaní vymedzená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý dovolaciemu súdu umožňuje prijať záver o tom, konkrétne o ktorú otázku dovolateľovi ide a či vo vzťahu k nej je daná prípustnosť (a v prípade prípustnosti aj dôvodnosť) dovolania. Je potrebné si uvedomiť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“ (2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, resp. súd, ktorý by mohol a mal posúdiť všetko, čím sa zaoberali sudy oboch inštancií; nemôže preto posudzovať všetky otázky, ktoré pred ním riešili tieto sudy (inak by sa stieral

rozdiel medzi prvoinštančným, odvolacím a dovolacím konaním). Treba tiež zdôrazniť, že dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 421 ods. 1 CSP) nie je možné interpretovať a uplatňovať rovnako, ako odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP (8Cdo/140/2018, 8Cdo/157/2018). Dovolací súd už opakovane uviedol, že v súvislosti s posudzovaním prípustnosti dovolania nie je oprávnený a ani povinný zakladať svoje úvahy na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli pri svojej argumentácii, že ide o právnu otázku, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) resp. ktorá dosiaľ dovolacím súdom nebola neriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (m. m. 3Cdo/28/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/50/2017, 8Cdo/78/2017).

3.2. V súvislosti s vadami zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP žalobkyňa

- poukázala na nedostatočné a nepresvedčivé odôvodnenie, arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť,
- vyčítala odvolaciemu súdu, že hoci zmenil prvostupňový rozsudok, „nevykonal dokazovanie. Odvolací súd síce ... uvádza, že zopakoval dokazovanie podľa § 384 ods. 1 CSP, avšak obsah listín, ktoré sú súčasťou spisového materiálu, ani neprečítal a výsluch svedkov nezopakoval a iba jednoducho zhrnul podstatný obsah spisu uvedením označenia listín v ňom obsiahnutých. Hoci odvolací súd nebol stotožnený so zistením skutkového stavu súdom prvej inštancie, dokazovanie nezopakoval a nemal možnosť si tak vytvoriť priamy, ucelený názor na uvedenú právnu vec, napr. na skutočnosti vyplývajúce z vykonaných výsluchov svedkov. Ani skutočnosť, ak zástupcovia strán konania uvedú, že je im obsah listín známy, nezabavuje odvolací súd v takomto prípade povinnosti dokazovanie opakovať." Žalobkyňa poukázala na R 22/1979, 7Cdo/157/2011, stanovisko právnych autorít v súvislosti s ich komentárom k § 384 CSP (Števček a spol. Civilný sporový poriadok, veľký komentár, nakladateľstvo C.H.Beck, 2016, str. 1279). V danom prípade podľa jej názoru ide (aj) o tzv. prekvapivé rozhodnutie (§ 382 CSP), a to minimálne v troch prípadoch [porovnávanie otázky vhodnosti štátnozamestnaneckého pomeru a práce vo verejnom záujme (pomerovaním žalobkyne s pracovnou pozíciou K. J.), právne posúdenie prípadnej diskriminácie, či názor odvolacieho súdu, že výkon prác žalobkyne bol (iba) presunutý na už existujúci odbor dokumentaristiky ... s tam pracujúcimi zamestnancami, hoci podľa jej názoru išlo o umelé vytvorenie nového odboru a preto tam nemohli byť existujúci zamestnanci].

3.3. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. e/ CSP žalobkyňa namietala zaujatosť predsedníčky senátu vec prejednávajúceho odvolacieho senátu.

3.4. Žalobkyňa žiadala najvyšší súd, aby zrušil napadnutý odvolací rozsudok v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že popiera skutkové i právne tvrdenia žalobkyne v podanom dovolaní. V reakcii uviedol svoju argumentáciu, v podstate konvenujúcu právnym záverom napadnutého odvolacieho súdu v odôvodnení jeho rozsudku. Navrhol, aby dovolací súd zamietol dovolanie a priznal žalovanému náhradu dovolacích trov.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania 1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho

súdu.

7. Naznačenej mimoriadnej povaha dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Z obsahu dovolania žalobkyne je zrejmé, že namieta (aj) nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorým došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (bod 3.2.).

9. V zmysle § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa a účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

9.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 8Cdo/56/2017).

9.3. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

10. Z obsahu dovolania (tiež) vyplýva (bod 3.2.), že žalobkyňa namietala, že hoci odvolací súd zmenil prvostupňový rozsudok, „nevykonal dokazovanie. Odvolací súd síce ... uvádza, že zopakoval dokazovanie podľa § 384 ods. 1 CSP, avšak obsah listín, ktoré sú súčasťou spisového materiálu, ani neprečítal a výsluch svedkov nezopakoval a iba jednoducho zhrnul podstatný obsah spisu uvedením označenia listín v ňom obsiahnutých. Hoci odvolací súd nebol stotožnený so zistením skutkového stavu súdom prvej inštancie, dokazovanie nezopakoval a nemal možnosť si tak vytvoriť priamy, ucelený názor na uvedenú právnu vec, napr. na skutočnosti vyplývajúce z vykonaných výsluchov svedkov. Ani skutočnosť, ak zástupcovia strán konania uvedú, že je im obsah listín známy, nezbavuje odvolací súd v takomto prípade povinnosti dokazovanie opakovať.“

11. Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

11.1. Podľa § 188 ods. 1 CSP súd vykonáva dôkazy na pojednávaní.

11.2. Podľa § 187 CSP za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť k objasneniu veci a čo sa získalo

zákoným spôsobom z dôkazných prostriedkov (ods. 1). Dôkazným prostriedkom je najmä výsluch strany, výsluch svedka, listina, odborné vyjadrenie, znalecké dokazovanie a obhliadka. Ak nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd (ods. 2).

11.3. Podľa § 384 ods. 1 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám.

12. Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť (inak vyhodnotiť) vykonané dokazovanie) napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci.

13. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyvodil odlišné skutkové závery, ako súd prvej inštancie, bez toho, aby vo veci vykonal (zopakoval) v potrebnom rozsahu dokazovanie. Ak sa však odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvej inštancie na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 191 CSP. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného sporového konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o neopodstatnenosti žaloby žalobkyne, dospel v podstate iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie.

13.1. Z obsahu Úradného záznamu z pojednávania pred odvolacím súdom z 27. marca 2019 (z pojednávania bol vyhotovený zvukový záznam, pozn.) vyplýva, že na tomto pojednávaní (iba) za prítomnosti advokátskej koncipientky právneho zástupcu žalobkyne a zástupcu žalovaného predsedníčka senátu v úvode najskôr uviedla, že v zmysle § 385 ods. 1 CSP sa opakuje dokazovanie obsahom bližšie označených listín súdneho spisu, t.j. v spise založených listinných dôkazov, písomných vyjadrení účastníkov, zápisníc z pojednávania (v rámci ktorých boli vypočutí sporové strany a svedkovia), prvostupňový rozsudok a osobný spis žalobkyne. Následne právni zástupcovia sporových strán uviedli, že obsah všetkých vyššie uvedených listín, „ktorých dokazovanie zopakoval odvolací súd, ako aj výsluchy svedkov a strán sporu obsiahnuté v jednotlivých zápisniciach, sú im známe a nežiadajú zopakovanie dokazovania opätovným prečítaním". Odvolací súd ďalej konštatoval, že strany sporu trvajú na podaných odvolaniach, vyjadreniach k odvolaniam a na všetkých svojich vyjadreniach a po tichej porade senátu bol vyhlásený a odôvodnený dovolaním napadnutý odvolací rozsudok a bolo dané poučenie o opravnom prostriedku. Inak povedané na (jedinom) pojednávaní pred odvolacím súdom predsedníčka senátu formálne označila dôkazy, ktoré mala zopakovať, avšak po vyjadrení prítomných právnych zástupcov sporových strán, že ich obsah im je známy, upustila od ich prečítania (oboznámene ich obsahu). Že tomu tak v skutočnosti bolo zistil najvyšší súd aj z obsahu zvukového záznamu z pojednávania pred odvolacím súdom, ktorý si pre tento účel vyžiadal z odvolacieho súdu.

13.2. Ako vyplýva z dôvodov rozhodnutia odvolacieho súdu, tento inak posúdil skutkový stav zistený súdom prvej inštancie, ako súd prvej inštancie, a to ohľadne splnenia hmotnoprávnych podmienok platnosti výpovede - (i) prerokovania výpovede so zástupcami zamestnancov, (ii) preukázania príčinnej súvislosti medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou žalobkyne a (iii) ponuky inej vhodnej práce. Z obsahu priebehu pojednávania na odvolacom súde vyplýva, že odvolací súd ustálil zmenený skutkový stav, z ktorého vychádzal pri svojom rozhodnutí (len) na základe prednesov právnych zástupcov sporových strán, žiadne iné dôkazy na pojednávaní nevykonával. Nezopakoval ani dokazovanie listinnými dôkazmi založenými v spise (bod 13.1.), z ktorých odvolací súd vychádzal pri zistení odlišného skutkového stavu a z ktorých vyvodil svoje závery o platnosti výpovede z 30. októbra 2015 danej žalobkyne žalovaným podľa § 63 ods. 1 písm. b) ZP, tak ako je uvedené v § 204 CSP a už vôbec nezopakoval výsluchy strán sporu, či svedkov (§ 195 CSP a § 196 a nasl. CSP).

13.3. Nezodpovedá preto skutočnosti tvrdenie odvolacieho súdu že zopakoval dokazovanie (§ 384 ods. 1 CSP) výsluchom žalobkyne [§ 195 CSP (táto ani nebola prítomná na odvolacom pojednávaní, pozn.)]

a listinnými dokladmi založenými v súdnom spise (pozri bod 2.1.).

13.4. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd postupoval v priamom rozpore so znením ustanovenia § 384 ods. 1 CSP, a teda sa natoľko odchyľil od jeho znenia, že zásadne poprel jeho účel a význam, keď dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako okresný súd bez vykonania vlastného dokazovania alebo jeho zopakovania v odvolacom konaní; k odlišnému hodnoteniu dôkazu má odvolací súd povinnosť poskytnúť sporovej strane možnosť sa k nemu vyjadriť. Pokiaľ tak neurobí, možno považovať jeho odchylné skutkové závery za nepodložené, urobené v rozpore s § 204, § 378 ods. 1 a § 384 ods. 1 CSP a v takom prípade je odvolacie konanie postihnuté vadou podľa § 420 písm. f/ CSP.

14. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesným vadám podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu uznesením v celom rozsahu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Aj keď sa dôvody zistenej zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP týkali výroku odvolacieho súdu, ktorým zmenil prvostupňový rozsudok a žalobu zamietol, bolo potrebné zrušiť aj jeho v poradí druhý závislý výrok (o potvrdení zamietajúceho prvostupňového rozsudku o určenie, že pracovný pomer trvá).

15. Žalobkyňa v podanom dovolaní tiež vyčítala odvolaciemu súdu, že si nespĺnil svoju manudukčnú povinnosť, a to minimálne v troch prípadoch (bod 3.2. in fine).

15.1. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 382 ustanovuje, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

15.2. Citované zákonné ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

15.3. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné (7Cdo/1/2018).

15.4. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 33/2011 konštatoval, že pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“; teraz § 382 CSP), aby sa vyjadrili k možnému použitiu tohto ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ OSP (teraz § 420 písm. f/ CSP).

15.5. Podľa názoru najvyššieho súdu odvolacím súdom vyslovený právny názor týkajúci posúdenia prípadnej diskriminácie (bod 27 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia), či aplikácie § 17 ods. 2 ZP (body 24 - 26 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia) v súvislosti so žiadosťou zamestnávateľa podľa § 74 ZP mali v okolnostiach posudzovanej veci svoj právny význam, neboli predmetom ich posudzovania zo strany prvostupňového súdu (v prípade diskriminácie odvolací súd navyše tvrdil, že žalobkyňa túto nepreukázala) a preto v tomto ohľade možno považovať odvolacie rozhodnutie za prekvapivé. Ostatné výhrady dovolateľky neboli rozhodujúce (kľúčové) pre rozhodnutie veci, ani odvolací súd nezaložil na nich svoje rozhodnutie vo veci (vhodnosť štátnozamestnaneckého pomeru a práce vo verejnom záujme), resp. mali charakter skutkových zistení (presun výkonu prác žalobkyne na už existujúci odbor dokumentaristiky) a spadajú skôr pod režim uvedeného v bode 12.

16. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. e/ CSP žalobkyňa namietala zaujatosť predsedníčky senátu vec prejednávajúceho odvolacieho senátu. Obsah týchto námietok bol v podstatnom totožný s námietkou vznesenou stranou žalobkyne v priebehu odvolacieho konania o ktorej - po vyjadrení dotknutej sudkyne - rozhodol najvyšší súd uznesením z 11. februára 2019 sp. zn. 4Nc/1/2019 (č.l. 244 súdneho spisu).

16.1. V súvislosti s posúdením opodstatnenosti tejto námietky dovolací súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu publikované ako judikát R 59/1997, v zmysle ktorého neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. g/ O.s.p., posúdiť túto otázku samostatne. Tento záver najvyššieho súdu je naďalej aktuálny vo vzťahu k § 420 písm. e/ CSP.

16.2. Sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti (§ 49 ods. 1 CSP). Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti (§ 49 ods. 2 CSP). Strana má právo z dôvodov uvedených v § 49 uplatniť námietku zaujatosti (§ 52 ods. 1 CSP). V námietke zaujatosti musí byť okrem všeobecných náležitostí podania uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa strana uplatňujúca si námietku o dôvode vylúčenia dozvedela a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť. Ak sa námietka zaujatosti týka len okolností, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu alebo jeho rozhodovacej činnosti, súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá (§ 53 ods. 3 CSP).

16.3. V zmysle uvedených ustanovení je právne významný vzťah sudcu buď k veci (kedy má sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (o taký vzťah ide vtedy, ak sudca má k účastníkovi konania určitý osobný vzťah, so zreteľom na ktorý bolo možné pochybovať o jeho nezaujatosti) alebo k zástupcom účastníkov konania. Samotné pochybnosti účastníka o existencii takéhoto vzťahu sudcu nie sú určujúce; rozhodujúcim je, či reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne zakladať legitímne pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Dovolací súd sa stotožňuje s právnym záverom najvyššieho súdu uvedeným v uznesení sp. zn. 4Nc/1/2019 o nevyklúčení dotknutej sudkyne z prejednávania a rozhodovania vecí na odvolacom súde pod sp. zn. 2CoPr/6/2018 a v podrobnostiach naň odkazuje. Dotknutá predsedníčka senátu JUDr. Michaela Králová sa v predmetnej veci necítila byť zaujatá, pretože podľa jej tvrdenia tu neexistoval žiaden vzťah (k sporu, k stranám ani k ich zástupcom), pre ktorý by bolo možné pochybovať o jej nezaujatosti. Žalobkyňa v námietke tvrdila, že ňou opísané okolnosti ohľadne stáže manžela predsedníčky senátu na najvyššom súde, ako aj ohľadne členstva predsedníčky senátu v disciplinárnej komisii prejednávajúcej disciplinárnu vec sudcu najvyššieho súdu, vo vzájomnej súvislosti zakladali zaujatosť namietanej predsedníčky senátu v predmetnom spore. Podľa názoru najvyššieho súdu vyjadrenie namietanej predsedníčky senátu sudcov neindikovali v tejto rovine odôvodnené pochybnosti, ani nepotvrdovali tvrdenia žalobkyne, ktoré navyše boli eliminované jej konštatovaním, že strany sporu nepozná a je bez pomeru k sporu. Keďže najvyšší súd nezistil ani porušenie objektívnej nestrannosti, resp. tieto neboli preukázané, najvyšší súd rozhodol tak, že dotknutú sudkyňu nevyklúčil z prerokovania a rozhodovania tohto sporu.

16.4. Keďže dovolateľka neuviedla iné dôvody dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľka neopodstatnene tvrdí, že v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. e/ CSP.

17. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou najvyššieho súdu považovaná za inú procesnú vadu než je zmätočnosť, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá (porovnaj R 111/1998). K uvedenej námietke nepreskúmateľnosti a nedostatku v odôvodnení rozhodnutí súdov nižšieho stupňa, dovolací súd odkazuje na stanovisko, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku dňa 3. decembra 2015 a je publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku". Od tohto stanoviska dovolací súd aj za účinnosti CSP (§ 420 písm. f/) nevidí dôvod sa odkloniť.

17.1. Len v mimoriadnych a ojedinělých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP, a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie

napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, sťažnosť č. 52854/99, rozsudok z 24. júla 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, sťažnosť č. 8262/02, rozsudok z 23. júla 2009).

17.2. Dôvody zmätočnosti uvádzané žalobkyňou v podanom dovolaní, ktoré mali vyústiť do nepresvedčivého odôvodnenia, arbitrárnosti a následnej nepreskúmateľnosti (bod 3.2.) napadnutého odvolacieho rozhodnutia neboli podľa názoru dovolacieho súdu už na prvý pohľad takej intenzity, ktoré by mali byť dôvodom na uplatnenie výnimky druhej vety stanoviska R 2/2016. V neposlednom rade tieto dôvody (č.l. 281 a 282 súdneho spisu) boli vo väčšej časti subsumované pod dovolací prieskum už vyššie uvedený (body 10 až 15).

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). S prihliadnutím na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, sa najvyšší súd ďalej nezaoberal dovolateľkou tvrdným dôvodom, ktorý uplatnila v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP (k tomu pozri aj uvedené v bode 3.1. in fine).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.